

דברי הספד*

הגמ' בב"ק (נר ע"ב – נה ע"א) מביאה:

שאל רבי חנינא בן עגיל את רבי חייא בר אבא: מפני מה בדברות הראשונות לא נאמר בהם 'טוב', ובדברות האחרונות נאמר בהם 'טוב'?...
– הואיל וסופן להשתבר.
וכי סופן להשתבר מאי הוי?
אמר רב אשי: חס ושלוס, פסקה טובה מישראל.

מפרש רש"י: שכלוחות שניים כתוב במצות כיבוד אב ואם "למען ייטב לך", ואילו בדברות ראשונות לא מופיעה האות ט' – וכמובן שלא 'טוב' – כלל!

וצריך להבין: ומה בכך אם סופם להשתבר, הרי כשניתנו היו הלוחות שלמים?
אלא, זהו שאמר ר' אשי בגמרא שעל שם סופם לא נכתב בהם 'טוב', כי ידע הקב"ה שסופם להשתבר ולכן החסיר מהם את ה'טוב' – כי 'טוב' שייך רק בדבר נצחי.

המהרש"א במקום מוסיף את הסבר הגמ' (קידושין לט ע"ב) על המשנה (פאה פ"א מ"א) "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, כיבוד אב ואם...":
"למען יאריכון ימיך" – בעולם הזה, "ולמען ייטב לך" – לעולם הבא; 'טוב' זהו רק העולם הבא – כי רק הוא נצחי, ואילו לגבי העולם הזה שהוא עולם עובר לא נאמר 'טוב', והבן.
עפ"י היסוד הנ"ל ניתן לבאר דבר נוסף:

המשנה האחרונה בפרק רביעי בתענית מביאה בסופה את הפסוק משיר השירים (ג, יא):
"צאנה וראינה בנות ציון בפמלך שלמה בעטרה בעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו", ומבארת: "ביום חתנתו" – זו מתן תורה, "וביום שמחת לבו" – זה בניין ביהמ"ק שיבנה במהרה בימינו, אמן.

מסביר רש"י (שם, ד"ה זה מתן תורה): יום הכיפורים שניתנו בו לוחות אחרונים.

והדבר תמוה: מה עניינו של יום הכיפורים לכאן?

אלא, כאמור לעיל, לא יתכן להסביר את שמחת החתונה – שהמשנה מזהה אותה כמתן תורה – כמתניחת ללוחות ראשונים, כיון שהם נשברו; ולכן אומר רש"י שכוונת המשנה ללוחות שניים. חתונה יש בה שמחה ואפשר לומר בה 'טוב' רק כשיש בה שתי מעלות: כאשר יש לה קיום, וכאשר היא נצחית כמו הלוחות השניים. הקיום הוא כשבני הזוג נשואים כל ימי חייהם ולא חלילה כשיש פירוד, והנצחיות מתבטאת בכך שיש לבני הזוג

* הספד זה נשא הרב שי בסיון ה'תשנ"ז, במלאת שלושים לפטירת סבתו, פרל בת ר' אברהם דוד ז"ל.
1 עיין פירוש הרי"ף על עין יעקב במקום, המוכיח כי הלוחות שבפרשת יתרו הם אלה שנשברו, ואילו אלה שבפרשת ואתחנן הם הלוחות שניתנו למשה בפעם השניה.

המשכיות ע"י ילדים, נכדים, נינים ועוד יותר – כשהממשיכים הולכים בדרך הנצחית, דרך התורה.

אפשר לומר שלכך בדיוק זכתה סבתא; גם לקיום וגם להמשכיות, שתהיה בעז"ה נצחית.

ועוד באותו הקשר: כתוב (בראשית א, לא): "נִיבָא אֶל־הַיָּמִים אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהָנָה טוֹב מְאֹד", ודורשים חז"ל (בר"ר ט, ה): "כתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב... 'והנה טוב מות'" ("מאד"=מות; א=ת באתב"ש, ו=ד באטב"ח).

מסביר רש"י: "טוב... יום הַמָּנָת מִיּוֹם הַנִּלְדוֹ" (קהלת ו, א) – שמפסיק לחטוא, והמדרש עצמו אומר בהמשך:

מפני מה נגזרה מיתה על הצדיקים?

– אלא, כל זמן שהצדיקים חיים – נלחמים עם יצרן; כיון שהם מתים – הם נחין.

הה"ד (איוב ג, יז): "וְשֵׁם נְנוּחוֹ יִגִּיעַ כַּח".

וכמו שהבאנו לעיל, כשאדם מת הוא עובר לעולם שכולו 'טוב', עולם הנצח, ובעולם ההוא יש לצדיקים מנוחה.

יה"ר שתגיע במהרה שעת תחיית המתים,
וזכה להתאחד שוב כל בני המשפחה וכל עם ישראל
במהרה בימינו, אמן.